

Vihdin kunnan lausunto metropolialueen esiselvityksestä / lausunto metropolihallintolakia valmistelevalle työryhmälle väliraportista

Kh 13.05.2013 § 129

Hallitusohjelman mukaan hallitus toteuttaa koko maan laajuisen kuntauudistuksen, jonka tavoitteena on vahvoihin peruskuntiin pohjautuva elinvoimainen kuntarakenne. Hallitusohjelman mukaan kunta- ja palvelurakennemuutosten merkitys korostuu metropolialueella ja ohjelman mukaan tarvetta metropolialuetta koskevalle erilliselle laille selvitetään.

Kuntien lausuntojen pohjalta hallitus linjasi 5.6.2012 kuntauudistuksen jatkovalmistelua metropolialueen osalta siten, että alueella tarvitaan sekä kuntarakenteen muutoksia että jonkin tyyppistä metropolihallintoa. Hallitus päätti selvittää erilaiset vaihtoehdot metropoliratkaisuksi alueen yhteisen suunnittelun ja ohjauksen tueksi erityisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen kysymyksissä, sekä kilpailukykyyn vahvistamiseksi ja segregaaation ehkäisemiseksi. Hallitus käynnisti työn esiselvityksellä, jossa tuli kartoittaa metropolialueen tulevat kuntajakoselvitysalueet ja erilaiset vaihtoehdot metropoliratkaisuksi.

Esiselvityksen laati kuusi ministeriön nimeämää selvityshenkilöä, joiden toimeksianto päättyi helmikuun 2013 lopussa. Esiselvitystyötä on ohjannut johtoryhmä, jonka puheenjohtajana toimi hallinto- ja kuntaministeri, varapuheenjohtajana asunto- ja viestintäministeri ja jäsenenä Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunginjohtajat sekä Kuuma -kuntia edustava Hyvinkään kaupunginjohtaja. Metropolipolitiikan neuvottelukunta on ollut mukana esiselvityksen valmistelussa toimien sen seurannasta vastaavana toimielimenä. Esiselvityksen tavoitteena oli kartoittaa osana kuntauudistusta ja yhteistyössä alueen kuntien kanssa alueen kuntajakoselvitysalueet sekä vaihtoehtoiset mallit metropolihallinnoksi ja tämän osalta yhteisesti hoidettavat tehtävät, vaihtoehdot päätöksenteon organisoimiseksi sekä tehtävien rahoitusvaihtoehdot.

Selvityshenkilöiden väliraportti julkistettiin 11.1.2013. Tämän jälkeen järjestettiin kuulemiskierros alueen kunnille. Selvityshenkilöt esittivät lopulliset ehdotuksensa alueen hallinnon rakenteiden kehittämisestä 5.3.2013 julkaistussa loppuraportissa.

Esiselvityksessään selvityshenkilöt esittävät toimeksiantonsa mukaisesti vaihtoehdot alueen tuleviksi kuntajakoselvitysalueiksi sekä näihin kytkeytyvät vaihtoehdot metropolihallinnon malleiksi. Lisäksi selvityshenkilöt ovat suositelleet yhtä mallia. Raportissa on myös arvioitu erityisesti päävaihtoehtojen toteutuksen vaikutuksia eri näkökulmista.

Selvityshenkilöt ehdottavat kolmea seuraavaa vaihtoehtoista mallia, joista kaksi ensimmäistä on päävaihtoehtoa.

1. Suurkunnat ja sopimusyhteistyö
2. Vahvat peruskunnat ja vaaleilla valittu metropolihallinto
3. Vahva vaaleilla valittu metropolihallinto ja vaihtoehtoiset kuntarakenteet

Selvityshenkilöt suosittelevat toteutettavaksi mallia Vahvat peruskunnat ja vaaleilla valittu metropolihallinto.

Vaihtoehdot on tehty ottaen huomioon metropolialueen kehityksen ennusteet vuoteen 2030. Vaihtoehtojen perusteluina ovat mm. seudun

kansainvälisen kilpailukyvyyn vahvistaminen, yhdyskuntarakenteen eheyttämistarve, arjen sujuvuuden turvaaminen (työssäkäynti, asiointi ja liikkuminen), asuntomarkkinoiden ja asumisen toimivuus, maahanmuuton hallinta ja työvoiman varmistaminen sekä segregaaation ja alueen eriytymisen estäminen.

Selvityshenkilöiden tuli ehdotuksia tehdessään ottaa huomioon hallitusohjelman linjaukset, hallituksen asettamat yleiset reunaehdot sekä linjaukset kuntauudistuksesta. Ehdotusten tuli olla perusteltuja alueen kokonaisedun näkökulmasta. Selvitystyö on koskenut alueen vapaaehtoisen yhteistyön piirin yleisemmin luettavia 14 kuntaa. Selvityshenkilöillä oli mahdollisuus tehdä myös ehdotuksia, jotka koskevat 14 kunnan ulkopuolisiakin kuntia.

Valtiovarainministeriö pyytää mm. alueen kuntien lausuntoa metropolialueen esiselvityksen loppuraportista sekä lausumaan erityisesti seuraavista kysymyksistä niin metropolialueen kokonaisedun kuin oman kunnan näkökulmasta käsin:

1. Selvityshenkilöiden esittämät vaihtoehtoiset mallit kuntajakoselvitysalueiksi ja niihin kytkeytyvät metropolihallinnon mallit 1-3 vaikutuksineen

Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan

- mikä tai mitkä vaihtoehtoista malleista vastaavat metropolialueen erityisiin haasteisiin parhaiten aina 2030-luvulle saakka

- mikä tai mitkä vaihtoehtoista malleista olisivat tarkoituksenmukaisia toteuttaa metropolialueen kokonaisedun näkökulmasta

Lausunnon antajia, erityisesti kuntia, pyydetään arvioimaan

- vaihtoehtoissa malleissa (1-3) esitetyt ehdotukset kuntajakoselvitysalueiksi, jotka lausuntoa antavaa kuntaa koskevat

- vaihtoehtoissa malleissa (1-3) esitetyt metropolihallinnon mallit sekä näiden osalta erityisesti 1) eri malleissa esitetyt metropolihallinnon tehtävät, 2) eri malleissa esitetyt päätöksenteon järjestämisen vaihtoehdot sekä 3) eri malleissa esitetyt rahoitusvaihtoehdot

- lausunnoissa toivotaan tarkasteltavan esitettyjen eri kuntajakoselvitysalueiden sekä eri metropolihallintomallien mahdollisuuksia ja riskejä, etuja ja haittoja sekä vaikutuksia

- esitetyt ehdotukset osakuntaliitoksiksi. Tätä arviota pyydetään erityisesti kunnilta niiden osaliitosesitysten osalta, jotka kuntaa koskevat.

2. Selvityshenkilöiden ehdotuksiin liittyvät aluerajat

Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan vaihtoehtoisia malleja (1-3) metropolialuetta koskevan aluerajauksen ja sen tarkoituksenmukaisuuden osalta.

3. Selvityshenkilöiden esittämien vaihtoehtoisten mallien toteutus ja jatkovalmistelu

Erityisesti kuntia pyydetään lausumaan

- minkä vaihtoehtoisen mallin (1-3) jatkovalmisteluun ja toimeenpanoon kunta olisi valmis osallistumaan.

Mikäli lausuntoa antava kunta ei näe mahdolliseksi jatkovalmistelua esitettyjen mallien (1-3) osalta, kuntaa pyydetään

- perustelemaan näkemyksensä sekä

- esittämään, minkä kuntien kanssa kunta voisi toteuttaa kuntajakoselvityksen

- esittämään näkemys ja perustelut sellaisesta metropolihallinnon mallista, jonka jatkovalmisteluun ja toimeenpanoon kunta olisi valmis osallistumaan

Lisäksi lausunnonantajia, erityisesti kuntia, pyydetään lausumaan

- olisiko kunta valmis selvittämään yhdessä muiden kuntien kanssa omalla kustannuksellaan liitoksen toteuttamista vai olisiko kunta valmis osallistumaan ministeriön käynnistämään ja kustantamaan erityiseen kuntajakoselvitykseen

- missä aikataulussa kuntajakoselvitys voitaisiin toteuttaa ja mistä ajankohdasta lukien kuntarakennemuutokset voisivat astua voimaan

- missä aikataulussa metropolihallintoa koskeva jatkovalmistelu tulisi tehdä ja mistä ajankohdasta lukien mahdollinen metropolihallinto voisi aloittaa toimintansa.

4. Lausunnonantajan esille ottamat muut kysymykset ja asiat

Muut kysymykset ja asiat

Lausunnon antavia tahoja pyydetään kiinnittämään huomiota siihen, että ehdotuksia ja malleja vaikutuksineen tulee arvioida oman kunnan/organisaation näkökulman ohella metropolialueen kokonaisuuden näkökulmasta käsin.

Kunnat voivat toimittaa oman lausuntonsa ohella myös haluamiensa kuntien kanssa yhteisen lausunnon.

Lausunnot on pyydetty viimeistään 22.5.2013.

Oheismateriaali

Lausuntopyyntö esiselvityksestä
Metropolialueen esiselvitys - loppuraportti (Metropoli meille kaikille)

Valmistelija

Sami Miettinen, etunimi.sukunimi@vihti.fi, p. 09 4258 3158

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Ehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että se antaa valtiovarainministeriölle seuraavan lausunnon metropolialueen esiselvityksestä:

Metropolialueen esiselvitys antaa Vihdin näkökulmasta sekavan lähtökohdan jatkotyölle. Esiselvityksen suositusvaihtoehdossa Vihti ei edes ole mukana metropolialueen kuntien joukossa kun taas muissa esitetyissä vaihtoehdoissa kunta on osa metropolia.

Vihti on ollut kiinteästi mukana Helsingin seudun yhteistyössä jo 2000-luvun alkupuolelta lähtien. Vuonna 2003 sisäasiainministeriö asetti hallitusohjelman mukaisen Helsingin seudun yhteistyön kehittämishankkeen. Hankkeen seurauksena solmittiin vuonna 2005 Helsingin seudun 14 kunnan yhteistyösopimus. Sopimus kattaa kaikki kunnan toimialat, mutta erityisenä kohteena ovat maankäyttö, asuminen ja liikenne (MAL), seudulliset palvelut sekä seudun yhteinen edunvalvonta.

Tämän jälkeen ovat valtio ja/tai Helsingin seudun kunnat tehneet lisää erillisiä yhteistyösopimuksia. Ne ovat koskettaneet mm. MAL-yhteistyötä, asunto- ja tonttitarjonnan lisäämistä, Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnittelua ja metropolialueen kilpailukyvyn vahvistamista. Vihti on kiinteä osa Helsingin seudun 14 kunnan kokonaisuutta ja kunta suhtautuu ehdottoman kielteisesti tämän asetteluun muuttamiseen. Kuten esiselvityksessäkin todetaan, pendelöinti työssäkäyvien osalta pelkäästään Helsingin ja Espoon suuntaan on noin 40% ja vihtiläisten arjessa yhteys pääkaupunkiseudulle on päivittäinen. Kunta on myös osaltaan sitoutunut esimerkiksi maapolitiikassaan voimassa olevan MAL-aiesopimuksen tavoitteisiin ja ylittänyt vuoden 2012 osalta asetetun ARA-tuotantotavoitteen.

Esiselvitykseen liittyvän kuntajakoselvitysosion osalta Vihti pitää perusteltuna kuntajakoselvityksen laatimista yhdessä Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisten kanssa. Kuntajakoselvityksen tulee perustua vapaaehtoisuuteen eikä Vihti hyväksy pakkoliitoksia. Selvityksessä olennaista on keskittyä palveluiden järjestämistä ja rahoitusta sekä elinkeinopolitiikkaa koskeviin asioihin. Pelkkä kuntarajojen muuttaminen ei saa olla itsetarkoitus. Vihti kannattaa selvitysten toteuttamista kuntien itse järjestämällä tavalla ja suhtautuu kielteisesti valtion mahdollisesti asettamiin uusiin selvityshenkilöihin. Vihti ei ole valmis osallistumaan selvitysalueisiin nykyisen metropolialueen (14 kuntaa) ulkopuolisten kuntien kanssa. Osakuntaliitosten toteuttamisesta kunta on valmis neuvottelemaan, mikäli se on ko. alueen asukkaiden tahto.

Helsingin seudun 14 kuntaa muodostavat tulevaisuudessa entistä yhtenäisemmän yhdyskuntarakenteellisen kokonaisuuden. Alueelle tarvitaan erillinen metropoliratkaisu maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitteluun ja toteutukseen, sosiaalisen eheyden lisäämiseen ja segregaatiorjuntaan sekä näihin liittyvään päätöksentekoon.

Erittäin vahvan metropolihallinnon perustamiselle ei ole hallinnollista tai taloudellista tarvetta. Erittäin vahva metropolihallinto ei tuo sellaista lisäarvoa, jolla sen perustamista voitaisiin järkevästi ja taloudellisesti perustella.

Vihti kannattaa yleisluontoista metropolikaavaa, jossa sovitaan koko metropolialueen kehittämistä koskevista tärkeimmistä linjauksista. Metropolikaavan tulee korvata alueella maakuntakaava sekä koko kuntia koskevat yleiskaavat, mutta yksityiskohtainen asema- ja osayleiskaavoitus tulee edelleen säilyttää kuntien tehtävänä. Osana ratkaisua valtion tulee omalta puoleltaan aidosti sitoutua tehtävien siirtämiseen metropolihallinnolle. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi ELY-keskuksen kaavoitusasiat sekä HLJ tasoiset liikenneasiat.

Käsittely

Keskustelun kuluessa kunnanjohtaja esitti neljänteen kappaleeseen seuraavaa lisäystä: Vihti ei ole valmis osallistumaan selvitysalueisiin

nykyisen metropolialueen (14 kuntaa) ulkopuolisten kuntien kanssa.

Päätös Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan kokouksessa muuttaman ehdotuksen yksimielisesti.

Kv 20.05.2013 § 38

Oheismateriaali Lausuntopyyntö esiselvityksestä
Metropolialueen esiselvitys - loppuraportti (Metropoli meille kaikille)

Päätös Valtuutettu Olli Pekka Hatanpää esitti Vihdin Vihreä valtuustoryhmän ryhmäpuheenvuorossa Vasemmistoliiton valtuustoryhmän kannattamana lausuntoon seuraavan lisäyksen: "Metropolialue tarvitsee demokraattisesti valitun ja tehokkaan hallinnon, joka parantaa kansalaisten elämän laatua sekä luo edellytykset Suomelle ja suomalaisille menestyä globaalissa kehityksessä ja kovenevassa kilpailussa. Metropoliratkaisun ja sen hallinnon on vahvistettava seudun asukkaiden hyvinvointia ja osallistumista."

Äänestys seisomaan nousten:
Kunnanhallituksen ehdotus (jaa) enemmistö
Hatanpään ehdotus (ei) vähemmistö

Valtuutettu Pekka Ranta esitti valtuutettu Jussi Romsin kannattamana seuraavia muutoksia Vihdin kunnan lausuntoon metropolialueen esiselvityksestä:

4. kpl

Esiselvitykseen liittyvän kuntajakoselvitysosion osalta Vihti pitää perusteltuna kuntajakoselvityksen laatimista yhdessä *ensiksi* Espoon, Kirkkonummen ja Kauniaisen kanssa *sekä toiseksi Lohjan kanssa*. Kuntajakoselvityksen tulee perustua vapaaehtoisuuteen eikä Vihti hyväksy pakkoliitoksia. Selvityksessä olennaista on keskittyä palveluiden järjestämistä ja rahoitusta sekä elinkeinopolitiikkaa koskeviin asioihin. Pelkkä kuntarajojen muuttaminen ei saa olla itsetarkoitus. Vihti kannattaa selvitysten toteuttamista kuntien itse järjestämällä tavalla ja suhtautuu kielteisesti valtion mahdollisesti asettamiin uusiin selvityshenkilöihin. ~~Vihti ei ole valmis osallistumaan selvitysalueisiin nykyisen metropolialueen (14 kuntaa) ulkopuolisten kuntien kanssa.~~ Osakuntaliitosten toteuttamisesta kunta on valmis neuvottelemaan, mikäli se on ko. alueen asukkaiden tahto.

5. kpl

~~Uusimaa kokonaisuudessaan Helsingin seudun 14 kuntaa muodostaa muodostavat~~ tulevaisuudessa entistä yhtenäisemmän yhdyskuntarakenteellisen kokonaisuuden. Aluetta tulisi ensisijaisesti kehittää nykyistä Uudenmaan maakuntahallintoa kehittämällä ja vahvistamalla ~~Alueelle tarvitaan erillinen metropoliratkaisu~~ maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitteluun ja toteutukseen, sosiaalisen eheyden lisäämiseen ja segregaatiorjuntaan sekä näihin liittyvään päätöksentekoon.

6. kpl

Erittäin vahvan metropolihallinnon perustamiselle ei ole hallinnollista tai taloudellista tarvetta. Erittäin vahva metropolihallinto ei tuo sellaista lisäarvoa, jolla sen perustamista voitaisiin järkevästi ja taloudellisesti

perustella. *Toisaalta jos metropolihallinto jää löyhäksi, se ei synnytä juurikaan lisäarvoa nykyiselle Uudenmaan maakuntahallinnolle.*

7. kpl

Jos kuitenkin metropolihallinto rakennettaisiin, Vihti kannattaa yleisluontoista metropolikaavaa, jossa sovitaan koko metropolialueen kehittämistä koskevista tärkeimmistä linjauksista. Metropolikaavan tulee korvata alueella maakuntakaava sekä koko kuntia koskevat yleiskaavat, mutta yksityiskohtainen asema- ja osayleiskaavoitus tulee edelleen säilyttää kuntien tehtävänä. Osana ratkaisua valtion tulee omalta puoleltaan aidosti sitoutua tehtävien siirtämiseen metropolihallinnolle. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi ELY-keskuksen kaavoitusasiat sekä HLJ tasoiset liikenneasiat.

Äänestys seisomaan nousten:

Kunnanhallituksen ehdotus (jaa) enemmistö

Pekka Rannan ehdotus (ei) vähemmistö

Näin ollen kunnanvaltuusto oli hyväksynyt kunnanhallituksen ehdotuksen.

Valtuutettu Jarmo Kuosa saapui kokoukseen tämän pykälän käsittelyn aikana.

Kh

Hallitus linjasi rakennepoliittisessa ohjelmassaan (29.8.2013), että metropolialueen kilpailukykyä varmistetaan, estetään segregatiota sekä tehostetaan maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnittelua ja toteutusta edistämällä alueen kuntaliitoksia ja kokoamalla sen tueksi metropolihallinto, jonka ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittu valtuusto.

Valtiovarainministeriö asetti 4.10.2013 hallituksen rakennepoliittisen ohjelman linjausten mukaisesti työryhmän valmistelemaan metropolihallintoa koskevaa lainsäädäntöä. Työryhmän tehtävänä on muun muassa valmistella ehdotus metropolihallinnon hallintomalliksi, rahoituksen sekä päätöksenteon järjestämiseksi ja metropolihallinnon alueelliseksi toimivallaksi. Työryhmä valmistelee myös mm. ehdotukset niistä tehtävistä, joita metropolihallinto hoitaisi. Työryhmän tulee antaa loppuraportti hallituksen esityksen muodossa 15.9.2014 mennessä. Työryhmän tuli toimeksiantonsa mukaan myös antaa väliraportti 31.3.2014 mennessä.

Työryhmän väliraportti julkaistiin 1.4.2014. Väliraportti sisältää työryhmän kartoittamat mahdollisuudet sekä työryhmän alustavat ehdotukset metropolihallinnon perustamiseksi.

Työryhmä on väliraportissaan arvioinut, että metropolihallinto voidaan oikeudellisesti toteuttaa joko perustuslain 121 §:n 4 mom. tarkoitettuna kuntaa suuremmalla hallintoalueella toteutettuna itsehallintojärjestelmänä tai pakkokuntayhtymänä, jolla on vaaleilla valittu valtuusto. Oikeudellisen toteuttamismallin valintaan vaikuttavat mm. metropolihallinnolle annettavien tehtävien laajuus ja merkittävyys, rahoituksen suuruus sekä tehtävien oikeusvaikutukset alueen kunnille, kuntayhtymille ja muille sidosryhmille.

Väliraportissa esitetään kahta vaihtoehtoa toteutustapaa metropolihallinnon perustamiseksi:

1. Vähimmäistehtävät -malli

- Metropolihallinto hoitaisi tehtäviä, joilla sille asetettujen tavoitteiden saavuttaminen vähintään edellyttää. Tehtävät olisivat pääosin strategisia ja vain osittain operatiivisia.
- Hallintomalliksi soveltuisi pakkokuntayhtymä, jossa olisi vaaleilla valittu valtuusto.
- Rahoitusmallina olisivat kunnille osoitettavat maksuosuudet
- Aluerajaus voisi olla laajempi, väliraportissa on esitetty 16 kunnan kuulumista metropolihallintoon.
- Vaali toteutettaisiin mahdollisesti siten, että metropolialue olisi yhtenä vaalipiirinä, mutta alueellisen edustavuuden korostuessa muut mallit ovat mahdollisia.

2. Laaja malli

- Metropolihallinto hoitaisi laajasti sen toimialaan kuuluvia tehtäviä. Tehtäväkokonaisuus olisi mahdollisimman kattava, monipuolinen sekä toiminnallisesti eheä. Tavoitteena olisi myös, että eri tehtäväalueet tukisivat toisiaan mahdollisimman tehokkaasti. Tehtävät olisivat sekä strategisia että operatiivisia.
- Tarkoituksenmukainen hallintomalli olisi perustuslain 121 §:n 4 momentin mukainen kuntaa suuremmalla hallintoalueella toteutettu itsehallintojärjestelmä.
- Itsenäinen rahoitusmalli. Työryhmä esittää säädettäväksi verotusoi-keutta metropolihallinnolle (tulovero).
- Aluerajaus olisi suppeampi, väliraportissa on esitetty 10 kunnan kuulumista metropolihallintoon (nk. ydinalue).
- Metropolialue olisi yhtenä vaalipiirinä

Valtiovarainministeriö pyytää lausumaan erityisesti alla olevista kysymyk-sistä:

1. Väliraportissa esitetyt vaihtoehtoiset toteuttamistavat metropoli-hallinnoksi

- Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan
1 a. vastaavatko työryhmän esittämät vähimmäistehtävät -malli ja laa-ja malli metropolialueen erityisiin haasteisiin myös pidemmällä aikavä-lillä sekä kuntien ja alueen kokonaisedun näkökulmasta
1 b. kumpaa vaihtoehtoisista malleista lausunnonantaja pitää tarkoi-tuksenmukaisempana toteutustapana metropolihallinnon perustami-seksi
1 c. mikäli kumpaakaan työryhmän esittämästä malleista ei pidetä tar-koituksenmukaisena, pyydetään lausunnonantajaa esittämään vaihto-ehtoinen toteutustapa hallituksen linjauksen esittämän metropolihal-linnon perustamiseksi

2. Molempia malleja koskevat ehdotukset sekä vaihtoehtoisten mal-lien tarkempi arviointi

- Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan väliraportissa esitettyjä, mo-lempia malleja koskevia ehdotuksia (vähimmäistehtävät -malli ja laaja malli) erityisesti seuraavien asioiden osalta:
2 a. Esitetyt metropolihallinnon tehtävät
2 b. Esitetyt metropolihallinnon hallinnon ja päätöksenteon järjestämi-sen vaihtoehdot (nk. pakkokuntayhtymä, itsehallintojärjestelmä sekä

toimielimet ja muu hallinnon organisointi)

2 c. Esitetyt vaihtoehdot vaalien järjestämiseksi ja asukkaiden osallistumisen turvaaminen

2 d. Esitetyt vaihtoehdot aluerajaukseksi

2 e. Esitetyt vaihtoehdot rahoituksen järjestämiseksi

2 f. Esitettyjen vaihtoehtojen mallien kuntakohtaiset ja alueelliset vaikutukset

3. Lausunnonantajan esille ottamat muut kysymykset ja asiat

Lisätietoja valtiovarainministeriön internet-sivuilla
www.vm.fi/metropolipolitiikka

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja 4.7.2014 klo 16 mennessä.

Oheismateriaali

- Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö
- Metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportti

Valmistelija

Antti Luukkanen, etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 044 767 4798

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Ehdotus

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että Vihdin kunta antaa metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportista seuraavan lausunnon:

1. Väliraportissa esitetyt vaihtoehtoiset toteuttamistavat metropolihallinnoksi

Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan

1 a. vastaavatko työryhmän esittämät vähimmäistehtävät-malli ja laaja malli metropolialueen erityisiin haasteisiin myös pidemmällä aikavälillä sekä kuntien ja alueen kokonaisedun näkökulmasta

Helsingin seudun kokonaisedun näkökulmasta tälle alueelle tarvitaan oma metropoliratkaisu maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitteluun ja toteutukseen, sosiaalisen eheyden lisäämiseen ja segregaaion torjuntaan sekä näihin liittyvään seudulliseen valmisteluun ja päätöksentekoon.

Metropolialueiden suunnittelu- ja hallintamallien kansainvälisten kartoitusten perusteella metropolihallinnon toimivallan laajuudella ja seudun kuntien määrällä ei ole todettu olevan yhteyttä.

1 b. kumpaa vaihtoehtoisista malleista lausunnonantaja pitää tarkoituksenmukaisempana toteutustapana metropolihallinnon perustamiseksi

Metropolihallinnon toiminta-alueen tulee olla Helsingin seudun 14 kunnan muodostama alue.

2. Molempia malleja koskevat ehdotukset sekä vaihtoehtojen mallien tarkempi arviointi

Lausunnonantajia pyydetään arvioimaan väliraportissa esitettyjä, molempia malleja koskevia ehdotuksia (vähimmäistehtävät -malli ja laaja malli) erityisesti seuraavien asioiden osalta:

2 a. Esitetyt metropolihallinnon tehtävät

Vähimmäistehtävät:

Strategisiin MALY – tehtäviin (vähimmäistehtävät- periaatteella) rakennettuna metropolihallinnon rooli voisi parhaimmillaan olla ketterästi toimiva ja sitovilla seututasoisten strategisilla linjauksilla ja taloudellisilla keinoilla kuntia ohjaava ja kannustava.

Keskeisessä asemassa on koko aluetta koskeva metropolikaava, jolla seudun kasvua voidaan ohjata ja hallita.

Metropolikaavan sisältö ja kunnille jäävät tehtävät tulee sovittaa siten, että kunnat voivat tehokkaasti tehdä maankäyttösuunnitelmia maanomistajien kanssa.

Metropolihallinnon tulee keskittyä strategiseen suunnitteluun ja ohjaamiseen.

Laajat tehtävät:

Uhkana on, että laaja metropolihallinto vaihtoehto lisää kustannuksia. Se ei ratko kestävyysvajeen ongelmaa, vaan nostaa veroastetta. Raskaan hallinnon muodostaminen on riskialtista ja se voi heikentää koko seudun kilpailukykyä.

Luonnollisin polku olisi jatkaa Helsingin seudun 14 kunnan pohjalta. Vihdin kannalta esitetty 10 kunnan ydinalue on väärä. Lisäksi uuden hallintotason muodostaminen todennäköisesti heikentää kuntalaisten demokratiaa.

2 b. Esitetyt metropolihallinnon hallinnon ja päätöksenteon järjestämisen vaihtoehdot (nk. pakkokuntayhtymä, itsehallintojärjestelmä sekä toimielimet ja muu hallinnon organisointi)

Metropolihallinnon tehtävät voidaan antaa kuntayhtymälle. Kuntayhtymä on sopivin ja toimivin malli myös pitkälle tulevaisuuteen.

Kun tavoitteena on kuntayhtymämalli, kunnat sopivat perussopimuksessa sen hallinnosta, ei valtio.

2 c. Esitetyt vaihtoehdot vaalien järjestämiseksi ja asukkaiden osallistumisen turvaaminen

Metropolialue tarvitsee demokraattisesti valitun ja tehokkaan, kuntien ja valtion sopiman ratkaisun pohjalta rakentuvan ja metropolilain vahvistaman hallinnon, joka parantaa kansalaisten elämän laatua sekä luo edellytykset Suomelle ja suomalaisille menestyä globaalissa kehityksessä ja ko-vene-ässä kilpailussa.

Vaalijärjestelmä ja asukkaiden osallisuus tulee arvioida suhteessa sen tehtäviin. Vaalijärjestelmässä pitää taata riittävä alueellinen edustavuus.

2 d. Esitetyt vaihtoehdot aluerajaukseksi

Metropolialueeseen tulee kuulua vähintään 14 Helsingin seudun kuntaa.

Vihdin kunnan on kuuluttava ydinalueeseen käynnissä olevan EKKV -kuntajakoselvityksen ja tulevaisuuden kasvukäytävä-ajattelun perusteella. Vih-

ti on kiinteä osa Helsingin seudun 14 kunnan kokonaisuutta ja kunta suhtautuu ehdottoman kielteisesti tämän aselman muuttamiseen.

2 e. Esitetyt vaihtoehdot rahoituksen järjestämiseksi

Metropolihallinnon toiminnan rahoituksen tulee perustua pääosin kuntien maksuosuuksiin. Kuntien tehtävät, jotka metropolihallinto hoitaa, tulee rahoittaa kuntien maksuosuuksilla ja tehtävistä kerättävillä maksuilla. Valtion tulee rahoittaa mahdolliset valtiolta delegoitavat tehtävät.

Laajaan metropolihallinto -vaihtoehtoon kaavailtu uusi veronsaaja metropoliveroineen ei sovellu suomalaiseen paikallishallintoon eikä ole taloudellisesti mahdollinen nykyisessä taloustilanteessa, jossa kestävyysvajetta on kurottava umpeen. On erittäin todennäköistä, että yhdyskuntakehityksen yhteenlasketut kustannukset nousevat nykyisestä, eikä arvioidun 3-3,5 % metropoliveron vaikutusta voida kompensoida vastaavilla menosäästöillä kunnissa. Seurauksena tästä on, että metropolialueesta tulee asukkaille ja yrityksille ympäröivää aluetta kalliimpi, mikä edistää niiden hakeutumista nykyistäkin kauemmas ydinalueesta ja yhdyskuntarakenne hajautuu edelleen metropolitavoitteiden vastaisesti.

2 f. Esitettyjen vaihtoehtojen mallien kuntakohtaiset ja alueelliset vaikutukset

Tehtäviltään laajan mallin toteutus ja sen toimivuuden varmistaminen olisi vaikeata. Vaihtoehtojen toteutuksessa metropolihallintoon tulisi paljon toimintoja, joita ei voi pitää seudun tulevaisuuden kannalta keskeisinä ja strategisina ja joiden sijoittamisesta metropolihallinnon alaisuuteen ei todennäköisesti syntyisi lainkaan synergiahyötyjä.

Esitettyyn laajaan metropolihallintoon sisältyy huomattavan vakavia riskejä:

- Moniportainen metropolihallinto syö resursseja ja lamauttaa muuta kehitystä ja toimintaa
- Seudun kilpailukykyyn edistämisen kannalta jäykkä ja byrokraattinen toimija
- Metropolihallinto saa ylisuuren toimivallan
- Valtapolitiikka ohittaa palveluihin, talouteen ja koko alueen kehittämisen tavoitteisiin liittyvät perusteet
- Suunnitelman liiallinen toteutuksen optimistisuus (vaikuttavuus, tehokkuus ja tasapuolisuus)
- Pitkä toiminnan käynnistämisaika
- Suuri ja kuntalaisille etäinen hallintokoneisto
- Kokonaisverorasitus kasvaa
- Aluerajauksien epäselvyys

3. Lausunnonantajan esille ottamat muut kysymykset ja asiat

Vihdin kunta edellyttää, että väliraportissa esille tuodut keskeneräiset selvitykset on tehtävä ja kiinnitettävä erityistä huomiota metropolihallinnon eri vaihtoehtojen kustannuslaskelmavertailuihin. On selkeästi päätettävä siitä, mitkä tehtävät peruskunnilta karsitaan. On myös tärkeää, että ratkaisun myötä hallinnolliset kulut eivät saa millään olennaisella tavalla lisääntyä.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi kunnanjohtajan ehdotuksen yksimielisesti.

Varajäsen Heidi Sume-Hänninen palasi kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 18.24.

Oheismateriaali	- Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö - Metropolihallintolakia valmistelevan työryhmän väliraportti
Päätös	Kunnanvaltuusto hyväksyi kunnanhallituksen ehdotuksen yksimielisesti. Valtuuston 2. varapuheenjohtaja Eerikki Viljanen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.
